

Afirma Tabucchi

Vaig traduir, ja fa molts anys, una de les primeres novel·les d'Antonio Tabucchi, *Notturmo indiano*, tan subtil i delicada com les altres, i fa pocs dies he acabat de llegir una de les últimes, *Il tempo invecchia in fretta*, publicada el 2009. El temps envelleix de pressa, afirma Tabucchi, tan de pressa que fins i tot ens podem situar, ara mateix, en un futur tan imminent com incert. O actuar com fa ell en la narració final del llibre, "Controtempo", imaginant que som alhora protagonista i autor d'una petita i estranya aventura en aquest túnel del temps implacable, on quan hi entrem només podem caminar cap avant, i fins i tot saltar els anys. Un home que no sabem qui és agafa un avió a Milà o a Roma, possiblement, però no és segur, per a assistir a algun congrés o reunió internacional a Creta. Fulleja la revista de l'avió, i va contemplant imatges terribles que l'acosten al present: una paret d'Hiroshima on la calor terrible de l'explosió havia deixat impresa l'ombra d'un cos desintegrat, aquella nena que corria nua i tota cremada fugint d'un bombardeig al Vietnam, un adolescent dels khmers rojos de Cambodja assassinant amb aire sàdic un pobre home agenollat al costat d'una fossa, un soldat amb un gos ultratjant el cos d'un home nu a la infame presó d'Abu Ghraib, i amb això i poques imatges més havien passat cinquanta anys i arribava el present. A l'aeroport d'Atenes el viatger agafa un altre avió i una hora més tard desembarca a l'illa de Creta, i a l'aeroport de Candià o Chanià ja tenia reservat un cotxe de lloguer i un hotel no gaire lluny, on se celebraria el congrés o reunió. Però quan ix de l'aeroport, en lloc de seguir l'itinerari indicat cap a l'hotel pren una desviació, no sap per què, continua per una carretera entre muntanyes, i finalment, pareix que sense saber què fa ni cap on va, acaba recorrent un camí estret que desemboca, sense eixida, a la porta d'un monestir abandonat, una ruïna amb la teulada mig esbucada i la porta penjant. L'home baixà del cotxe, diu Tabucchi, com si esperara una cita. Llavors apareix un monjo vell amb aspecte d'anacoreta, es bellugava amb dificultat, i duia una barba groguenca i els cabells esbullats sobre els

Joan Francesc Mira

muscles. Què vols?, li digué en grec. Saps italià?, va dir el viatger. El monjo va fer un signe afirmatiu amb el cap: una mica, murmurà. "He vingut a rellevar-te", va dir l'home. I allà s'atura la història, no sabem com.

Però llavors l'autor narrador fa una consideració sobre l'ofici d'escriure: la història no es podia acabar així, afirma, no es podia quedar en l'any 2008, en un petit monestir perdut de les muntanyes de Creta. De manera que tenim tota la llibertat del món per a fer-la avançar vint anys més, fins el 2028. I en aquell punt futur, diu Antonio Tabucchi, haurem d'imaginar dos joves excursionistes, *un ragazzo* e *una ragazza*, caminant per aquelles mateixes muntanyes amb pantaló curt de cuir i botes de *trekking*, i la xicota que diu: em sembla que la vella guia que has trobat a la biblioteca de ton pare no té cap sentit, el monestir deu ser ja un munt de pedres ple de sargantanes, per què no tornem cap al mar? Però continuen, i per fi es troben davant de les ruïnes del monestir. I en el buit de la porta hi havia un home, vellíssim, amb un aspecte horrible, amb llarga barba sobre el pit i els cabells incultes damunt dels muscles. Enteneu l'italià?, els va dir el vell. Els joves no respongueren. Què ha passat des del 2008?, preguntà l'home. Els joves es miraren, sense atrevir-se a dir res. Teniu fotografies?, demanà encara el vell, què ha passat d'ençà del 2008? Aleshores, diu l'autor, l'home que ha imaginat aquesta història prepara minuciosament un viatge a Creta: baixa a l'aeroport de Chanià, recull el cotxe llogat, i s'encamina a l'hotel de vora mar on, tranquil·lament, podrà escriure per fi la narració. Però, no sap per què, pren un camí desconegut, travessa les muntanyes i, sap amb tota certesa que aviat trobarà un cartell antic i rovellat, ple de forats, que el portarà dret al monestir. Perquè el temps és irreal, o perquè tota història és una història reviscuda, o perquè el futur és repetició del passat, o perquè en realitat ja ho hem vist tot i el temps és massa vell. Això no ho sabrem mai, però podem seguir llegint literatura. Amb Tabucchi, la incertesa està sempre assegurada.

“Llavors apareix un monjo vell amb aspecte d'anacoreta, es bellugava amb dificultat, i duia una barba groguenca i els cabells esbullats sobre els muscles. Què vols?, li digué en grec. Saps italià?, va dir el viatger. El monjo va fer un signe afirmatiu amb el cap: una mica, murmurà. ‘He vingut a rellevar-te’, va dir l'home. I allà s'atura la història, no sabem com”